Savivaldybių žinios

Nr. 5 (885) 2020 m. birželio 13 d. Išeina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2020

Panevėžio regiono savivaldybės: mums svarbūs ne tik infrastruktūriniai projektai 2–9 p.

Panevėžio regiono plėtros tarybos pirmininkas, miesto meras Rytis Račkauskas *(kairėje)*, karantinui nesibaigus, įteikė kalbininko Petro Būtėno premiją 5-osios gimnazijos I klasės mokiniui Danylai Navickui, kuris Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos apdovanotas I laipsnio diplomu už geriausią literatūrinį vertimą iš rusų kalbos. Premijos įteiktos ir mokinį konkursui rengusioms mokytojoms Rūtai Grinkienei ir Audronei Balčiūnienei.

NUOTOLINĖS SPECIALISTŲ ATRANKOS: PRIVALUMAI IR IŠŠŪKIAI 10 p.

MISIJA – PASAULIO LIETUVA 17 p.

APIE SAVIVALDYBIŲ FUNKCIJAS, AUGANČIĄ EKONOMIKĄ IR SKURDO MAŽINIMĄ 26–27 p.

9 771392 246000

PANEVĖŽIO REGIONAS

Gintarė MASKOLIŪNIENĖ

REGIONO LYDERIS – PANEVĖŽIO MIESTAS

„Šalies valdžiai inicijavus diskusijas apie regioninę politiką, Panevėžys ėmėsi lyderio vaidmens ir, bendradarbiaudamas su aplinkinėmis savivaldybėmis, nubrėžė ekonominio vystymosi specializacijos kryptis, kaip turėtų vystytis visas regionas. Regiono savivaldybės patvirtino strateginę Pramonė 4.0 kryptį. Ji reprezentuoja didžiausią šiuo metu sukuriamą ekonominę vertę ir turi didžiausią potencialą skatinti ekonominį augimą, – regioną pristato plėtros tarybos pirmininkas Panevėžio miesto meras Rytis Mykolas Račkauskas. – Žingsnis po žingsnio stipriname ir realizuojame savo siekius. 14 institucijų pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kuria užsibrėžta tapti vienu stipriausių Šiaurės rytų Europos regiono robotikos centrų. Esame įsteigę Pramonė 4.0 patarėjų tarybą, kurioje dirba verslo, švietimo, savivaldos atstovai, inovacijų ir ekonominės plėtros ekspertai. Džiaugiamės jų indėliu į regiono politikos formavimą."

Kaip teigia pirmininkas, Panevėžio regione ketvirtadalis gyventojų dirba gamybos srityje, veikia beveik 600 apdirbamosios gamybos įmonių. „Taigi turime stiprias inžinerijos, technologijų, elektronikos sričių tradicijas ir įgūdžius, turime aiškų tikslą ir imamės konkrečių žingsnių regiono stiprybėms išnaudoti", – pabrėžia Rytis Mykolas Račkauskas.

Pasak jo, pastaruosius kelerius metus savivaldybės pastebėjo didesnį dėmesį regioninei politikai. Vienas tokių darbų – parengtas ir Seimui pateiktas Regioninės plėtros įstatymo projektas. „Viena vertus, matomas siekis regionams suteikti daugiau galių spręsti regioninių projektų prioritetizavimo, finansavimo klausimus. Kita vertus, neramina, ar įstatymas užtikrins racionalų ir korektišką regionų centrų ir kitų regiono savivaldybių interesų balansą, – svarsto Panevėžio plėtros tarybos pirmininkas. – Abejonių kelia ir kita nacionalinės politikos tendencija toliau akcentuoti du–tris didžiuosius miestus, kitus šalies regionus tarsi paliekant nuošalyje. Todėl būtina, kad regioninės politikos kontekste būtų matomas realus kompetencijų išskyrimas, o ne deklaratyvios nuostatos, kurios ir liktų popieriuje. Jei siekiama Lietuvoje turėti ne du didelius miestus, pritraukiančius jaunimą, bet tikimasi matyti stiprius, ne tik šalyje, bet ir už jos ribų konkurencingus regionus, būtina užtikrinti realią regioninę politiką."

Tarybos pirmininko teigimu, regioninė politika turi būti grįsta ne žodžiais, o realiais veiksmais. „Tik tada galėsime tikėtis, kad Panevėžys ir Panevėžio regionas nebebus geriausių ir gabiausių čia išugdytų jaunų žmonių donoru Vilniui ir Kaunui", – pabrėžia Rytis Mykolas Račkauskas.

Regioninės plėtros įstatymo projekte numatyta galimybė regionų plėtros taryboms suteikti juridinio asmens statusą, pasak pirmininko, savaime nėra nei privalumas, nei trūkumas. Klausimas tik, kokie įgaliojimai galiausiai jam bus suteikti ir kokią naudą tai duos regioninės politikos įgyvendinimui. Labiausiai nesinorėtų, kad tai taptų dar viena už mokesčių mokėtojų pinigus išlaikoma, bet realios naudos nenešančia institucija.

REGIONUI SVARBŪS PROJEKTAI

„Panevėžys yra regiono centras, todėl nemažai čia vykdomų projektų svarbūs ne tik miesto, bet ir regiono gyventojams, verslui. Pavyzdžiui, Panevėžyje įgyvendinamas Šiaurinės gatvės projektas aktualus ne tik miesto gyventojams, bet ir regiono logistikos srautams optimizuoti, nes tranzitu vežamų krovinių srautas bus nukreipiamas į aplinkkelį. Nemažiau svarbus ir Janonio g. sujungimas su Via Baltica. Vienas strateginių mūsų tikslų – kurti palankią investicinę aplinką. Tikimės, kad užbaigta J. Janonio g. jungtis tenkins Panevėžio laisvojoje ekonominėje zonoje (LEZ) įsikūrusių įmonių ir būsimų investuotojų lūkesčius. Tai neabejotinai pagerins investicinę aplinką, o kartu tai įtakos daugiau ir geriau apmokamų darbo vietų ir miesto, ir regiono gyventojams, – vykdomų projektų svarbą regionui apžvelgia Panevėžio miesto meras Rytis Mykolas Račkauskas. – Tačiau regionui svarbūs ne tik infrastruktūriniai projektai. Intensyviai dirbame pagal patvirtintą Pramonė 4.0 kryptį, pradedant kryptingu vaikų ir jaunimo ugdymu. Panevėžyje jau veikia didžiausias šalyje robotikos varžybų centras „Robolabas", kuriamas regioninis STEAM centras. Čia bus įrengtos 4 laboratorijos: robotikos ir informacinių technologijų, dirbtinio intelekto, fizikos ir inžinerijos, biologijos ir chemijos. Visi regiono moksleiviai jau dabar gali atvykti į „Robolabą" ateityje STEAM centre galės susipažinti su minėtų mokslo sričių įranga, įgyvendinti sumanymus."

Rytis Mykolas RAČKAUSKAS
Regiono plėtros tarybos pirmininkas
Panevėžio miesto meras

Dar vienas regionui svarbus projektas – Stasio Eidrigevičiaus menų centras. Kultūros ministerija tam skyrė pirmąją finansinę injekciją – 3 mln. eurų Europos Sąjungos lėšų, dar 5 mln. eurų numatyti iš Valstybės kapitalo investicijų programos. „Net neabejojama, kad SEMC taps naujos kartos multifunkciniu kultūros centru, savyje talpinančiu menus, kūrybines industrijas ir kultūrinį dialogą. Tikimasi, kad menų centras bus didžiąja ne tik Panevėžio, bet ir regiono kultūrine traukos ašimi", – teigia pašnekovas.

Kaip ten bebūtų, bet kol kas kiekvienai savivaldybei labiau rūpi, kad projektai būtų jose įgyvendinami. Tad pasiteiravus, kas galėtų paskatinti savivaldybių vadovus pirmiausia galvoti ne apie savo savivaldybę, bet apie regioną, Panevėžio regiono plėtros tarybos pirmininkas pažymi, kad tai yra ne tik vykdomos politikos, bet savivaldybių vadovų požiūrio klausimas. „Jei kiekviena savivaldybė ir jos

Tvarkomas Biržų Astravo dvaro sodybos parkas.

BIRŽŲ RAJONAS

Audrius RUDYS

SVARBU IŠSIGRYNINTI SAVO SPECIALIZACIJAS

„Artėjant naujajam finansiniam laikotarpiui reikia pasiruošti: išsigryninti savo specializacijas ir suteikti galimybę savivaldybėms įgyvendinti bendrus (regioninius) projektus, kurie atitiktų viso regiono poreikius ir bendrą regiono strategiją, – teigia Biržų rajono meras Vytas Jareckas. – Žinoma, nepamirštant ir pačių savivaldybių interesų. Tikiu, kad šie projektai galėtų teikti ženklią socialinę ir ekonominę naudą regionui. Darbas regiono plėtros taryboje parodė, kad savivaldybių bendradarbiavimas yra ribojamas dėl nepakankamai efektyvaus savivaldybių, regionų ir centrinės valdžios institucijų bendradarbiavimo mechanizmo. Galbūt išsprendus šiuos nesklandumus būtų įmanomas tolygus ES lėšų paskirstymas regionams ir sumažėtų socialinė ir ekonominė atskirtis Lietuvoje."

Kaip teigia meras, Panevėžio regione sukauptos inžinerijos srities žinios ir patirtis, moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai pritaikyta infrastruktūra suteikia galimybes ugdyti Pramonei 4.0 reikalingas kompetencijas ir specialistus. Panevėžys – regiono centras, stiprus pramonės srityje, siekiantis tapti inovatyvios pramonės centru.

„Biržų rajonas, kaip sudėtinė regiono dalis esanti šiaurinėje dalyje ribojasi su Latvija, yra svarbus rekreacinis gyventojų aptarnavimo centras kartu su gydymo įstaiga, kurortinio teritorijos statuso siekiančia teritorija – Likėnais. Labai svarbų vaidmenį atlieka karstinė, draustinių ir NATURA 2000 teritorijų dalis, kurioje taikomi specifiniai reikalavimai veiklai. Trečdalyje savivaldybės teritorijos vyrauja miškai, ir tai yra svarbu išlaikant ekologinį stabilumą. Biržų miestas atlieka svarbų vaidmenį regione, telkia aukštesnės kokybės švietimo, sveikatos, kultūros ir kitas reikalingas paslaugas kuriomis naudojasi ne vien Biržų rajono gyventojai. Savivaldybės lygmens pagrindinis urbanistinis centras – Vabalninkas", – rajono ypatumus apžvelgia meras.

Jis pabrėžia, kad Biržų rajonas nuo seno garsėjo tekstilės, duonos, mėsos gaminiais, aludaryste. Vienos seniausių šios srities įmonių, kurios žinomos nuo septyniolikto amžiaus ne tik regione, bet ir Lietuvoje, užsienyje. Kadangi rajono teritorijoje daug miškų, vykdoma miškininkystė, medžio apdirbimas, medienos gaminių gamyba. Biržų ir kitų Panevėžio regiono savivaldybių kultūros ir gamtos paveldo potencialas (pilys, dvarai, draustiniai, karstinės įgriuvos ir kt.) sudaro sąlygas turizmo sektoriaus, kaip papildančio regiono ekonominės specializacijos kryptis, plėtrai.

„Socialinė ir ekonominė atskirtis tarp Lietuvos regionų vis dar auga ir šioms problemoms spręsti reikalingas kompleksinis požiūris. Todėl tikimės, kad naujasis Regioninės plėtros įstatymas užtikrins darnią regionų plėtrą, padedant vystyti esamas stipriąsias sritis ir atrandant naujas perspektyvas. Ateities perspektyvose Biržų rajone matome rekreacijai pritaikytų plotų, turizmui ir gyventojams reikalingų paslaugų, ekologinės žemdirbystės plėtrą, vandens ir nuotekų infrastruktūros gerinimą ir švarios gyvenamosios aplinkos užtikrinimą, atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą, efektyvios susisiekimo infrastruktūros sukūrimą, žinomumo ir patrauklumo didinimą", – lūkesčiais pasidalija Vytas Jareckas.

NUVEIKTI DARBAI

„Galime pasidžiaugti, kad šiuo metu įgyvendiname visai nemažai projektų. Sausio mėnesį buvo skirtas ES fondų finansavimas Biržų miesto viešosioms erdvėms modernizuoti: J. Janonio aikštei rekonstruoti bei teritorijai ties Vytauto ir Kęstučio gatvių sankryža sutvarkyti.

Vytas JARECKAS
Biržų rajono meras

Balandžio mėnesį pasirašyta rangos darbų sutartis dėl Biržų kaimo gyvenamųjų vietovių atnaujinimo. Artimiausiu metu bus pradėti rangos darbai, – projektus vardija meras. – Kovo mėnesį su tiekėju pasirašyta sutartis dėl 7 informacinių stendų, pristatančių Biržų krašto lankytinus objektus ir kitą turizmo informaciją, įrengimo savivaldybės teritorijoje. Stendus planuojama įrengti iki liepos mėnesio vidurio. Parengėme Biržų miesto viešųjų erdvių buvusioje estrados teritorijoje ir piliavietės teritorijoje su prieigomis modernizavimo techninius projektus. Šiuo metu atliekamos projektų ekspertizės. Tikėtina, kad artimiausiomis dienomis bus gautos teigiamos ekspertizės išvados ir pradėtos statybą leidžiančių dokumentų gavimo procedūros."

Mero teigimu, taip pat tęsiami ankstesniais metais pradėti projektai. Tęsiami sporto salės remonto darbai, lopšelio-darželio „Ąžuoliukas" atnaujinimas, įrengus vandentvarkos infrastruktūros tinklus ir atšakas, bus tęsiami gatvių rekonstravimo darbai, pasirašyta sutartis su tiekėju dėl žaidimų, pažintinių ir poilsio įrenginių įrengimo Kirkilų karstinių ežerėlių teritorijoje.

Taip pat pasirašyta Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtros projekto finansavimo ES fondų lėšomis sutartis, planuojame pradėti naftos produktais užterštų teritorijų sutvarkymo darbus.

Centrinė Kupiškio aikštė galėtų tapti klasikinio valso vieta.

KUPIŠKIO RAJONAS

Justė BRIGĖ

BESIKEIČIANTIS KUPIŠKIO VEIDAS

Vos įvažiavus į Kupiškį pasitinka naujutėlaitė autobusų stotis. Šiame pastate, be autobusų stoties, įsikurs Kupiškio turizmo ir verslo informacijos centras, planuoja kurtis nevyriausybinės organizacijos ir verslo subjektai. Įrengta elektromobilių įkrovimo stotelė.

„Autobusų stoties statyba kainavo 746 tūkstančius eurų. Buvo naudojamos ir ES, ir valstybės, ir savivaldybės biudžeto lėšos, – sako Kupiškio rajono meras Dainius Bardauskas. – Sutvarkyta Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus aikštė su ją puošiančiu fontanu. Mūsų fontanas – dainuojantis, šokantis ir šviečiantis. Tad nusprendėme, kad centrinė aikštė galėtų tapti klasikinio valso vieta. Būtent valso melodiją nusprendėme įtraukti į fontano įrašų programą. Kadangi Kupiškio miesto ir rajono bažnyčiose tuokiasi nemažai jaunavedžių, galėtų atsirasti tradicija sušokti valsą prie mūsų fontano. Juk gražu būtų – šoka fontanas, šoka ir vestuvininkai. O gal taptų tradicija ir kitomis progomis atvykti į Kupiškį ir prie fontano sušokti valsą?“

Rekonstruojant centrinę aikštę atgimė buvusios sinagogos pastatas. Tvarkomi ir kiti aikštę juosiantys pastatai. Pokyčiai vyksta visame rajone. „Džiaugiamės, kad tvarkomas Kupiškio Povilo Matuliono progimnazijos stadionas. Pajudėjo Sveikatingumo ir sporto komplekso Kupiškio mieste statyba, – teigia meras. – Mūsų vizija – surasti koncesininką Sveikatingumo ir sporto komplekso administravimui. Manoma, kad toks objektas gali puikiai veikti, nes Kupiškis yra pačiame regiono centre. Iki visų Panevėžio regiono savivaldybių centrų – tik po 50 kilometrų. Papildomai gavome lėšų dviem keliams tvarkyti.“

„Prieš kelerius metus buvome pateikę prašymą Kupiškyje įrengti elektromobilių įkrovimo stotelę. Tą prašymą jau buvome pamiršę, o prieš kelias savaites sužinojome, kad Kupiškyje jau numatyta elektromobilių įkrovimo stotelė. Mes ją ketiname rengti prie Kupiškio marių pagrindinio paplūdimio, netoli valčių nuleidimo vietos“, – pasidžiaugia pašnekovas. Ši elektromobilių įkrovimo stotelė Kupiškyje jau bus trečia.

Nors COVID-19 projektų nesustabdė, bet, kaip teigia meras, kai kuriuos darbus dėl jo teko kiek vėliau pradėti nei leido gamta. Vienas tokių darbų – gatvių tvarkymas. Dėl karantino šie darbai kiek suvėlavo.

JUNTAMOS PANDEMIJOS PASEKMĖS

Kaip teigia meras, karantino pasekmes jau junta savivaldybės biudžetas – surenkama gyventojų pajamų mokesčių suma mažėja. „Su nerimu išklausiau Prezidento pasiūlymo sumažinti gyventojų pajamų mokestį. Jei valstybė ras būdą savivaldybėms kompensuoti tą praradimą, viskas gerai, bet jei neras? – svarsto Dainius Bardauskas. – Dalis rajono verslo gan skaudžiai nuo karantino nukentėjo. Ir grožio salonai, ir kavinės, kurių Kupiškyje jau ne taip mažai turėjome. Gal kiek padės valstybės parama verslui. Savivaldybės galimybės padėti verslui gan ribotos.“

Nors Vyriausybė ketina savivaldybėms sugrąžinti visas dėl COVID-19 patirtas išlaidas, bet kol kas yra tik pažadas. Kupiškio rajono savivaldybė jau yra išleidusi apie 72 tūkst. eurų. Nemažai lėšų pareikalavo ir sugrįžtančių kupiškėnų saviizoliacija. „Iš pradžių sugrįžusiųjų iš užsienio saviizoliacijai skirtas patalpas įrengėme Rudilių Jono Laužiko universaliame daugiafunkciame centre. Ten vienu metu galime apgyvendinti 9 žmones. Kitus apgyvendiname Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos bendrabutyje ir Kupiškio technologijos ir verslo mokyklos bendrabučio patalpose. Iš viso saviizoliacijos patalpos suteiktos 36 piliečiams, o grįžusių į Kupiškio miestą ir rajoną, pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos informacinės sistemos „Juvare“ duomenis, iš viso yra 326 asmenys. Vieno žmogaus išlaikymas saviizoliacijos vietoje kainuoja 50–60 eurų.

Dainius BARDAUSKAS
Kupiškio rajono savivaldybės meras

Parsivežti grįžtančius kraštiečius tenka beveik kiekvieną dieną. Tenka važiuoti ir į Kauną, ir į Klaipėdą, ir į Vilnių. Kai buvo uždaryta siena su Latvija, būdavo, žmogus su taksi atvažiuoja iš Rygos iki Lietuvos sienos ir būdamas Saločiuose skambina, kad atvažiuotume jo pasiimti. Tam tikslui pasitelkėme ir grietosios pagalbos automobilį. Seną automobilį susiremontavome, įsirengėme pertvarą. Parsivežti sugrįžusiojo važiuoja du vairuotojai. Tenka važiuoti ir naktį, ir poilsio dienomis. Už papildomą darbo krūvį tenka brangiau žmogui sumokėti, – pandemijos pasekmes apibūdina meras. – Dar sunku įvertinti visas karantino pasekmes. Manau, jas mes realiau rudenį pajusime.“

KALBOMIS SAVARANKIŠKUMO NEPADIDINSI

Pasak mero, greitai besikeičiantys įvykiai neleidžia daryti didesnių apibendrinimų dėl regioninės politikos – viskas gali pasisukti pačiu netikėčiausiu kampu. „Nežinau, ar regioninės plėtros taryboms juridinis statusas suteiks daugiau savivaldos? Ar tai nebus dar viena biurokratinė įstaiga? Gerai prisimenu, kas buvo kalbama steigiant apskritis, bet realiame gyvenime tik biurokratizmo padaugėjo. Iki jų pakakdavo važiuoti į ministerijas, o jas įkūrus tekdavo tuos pačius reikalus ir su apskrities administracija derinti.“

Kaip teigia meras, regionų stiprinimas per didesnį savarankiškumą būtų teisingas kelias. „Jei Panevėžys taptų inovacijų ir robotizacijos centru, naudą pajustų ir Kupiškio rajonas. Kupiškyje yra sukurta visa patogiam gyvenimui reikalinga infrastruktūra: yra ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigos, meno mokykla ir kitos žmogui gyventi reikalingos sąlygos. Jau turime šeimų, kurios parduoda savo būstą didmiestyje ir atsikelia gyventi į Kupiškį.“

Pasvalys žemės ūkio kraštas.

Gintautas GEGUŽINSKAS
Pasvalio rajono meras

PASVALIO RAJONAS

Rūta JARUŠEVIČIENĖ

IR KAS TAI YRA – REGIONAS?

„Paminėjome Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės atkūrimo 30-ąsias metines (tiesa, ne visi tam pasiryžo „korona“ viruso epidemijos priešaušryje), išplukdėme laivelius su trispalvėmis „Iš Svalios į pasaulį“, tačiau iki galo taip ir nesutarėme, kas tai yra regionas. Kai kas Lietuvą mato padalytą į du, tris ar keturis regionus, – sako Pasvalio rajono meras Gintautas Gegužinskas. – Kokių lūkesčių suteikia naujas Regioninės plėtros įstatymas? Sunku atsakyti, nes neaiškumų tikrai nemažai. Projekto 17 str. 1 d. teigiama, kad „Regiono plėtros tarybą gali kartu steigti visos savivaldybės, kurių teritorijos pagal Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymą sudaro vienos apskrities teritoriją“ ir visų atstovai pasirašo steigimo sutartį. O jei kuri nors savivaldybė nenorės priklausyti regiono plėtros tarybai, ar likusios galės ją įkurti? Jei ne, tai kodėl 18 str. 1 d. 9 p. apibrėžta pareiga nuostatuose numatyti dalyvių išstojimo tvarką?

Ir dar viena keistenybė. Projekto 29 str. 2 d. rašoma, kad „Regiono plėtros taryba yra likviduojama tuo atveju, kai regiono plėtros tarybos dalyvių skaičius tampa mažesnis už savivaldybių, kurių teritorijos pagal Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymą sudaro atitinkamos apskrities teritoriją, skaičių“. Belieka tikėtis, kad įstatymų leidėjai supras už ką balsuoja.

Panašių klausimų kyla ir dėl partnerių atstovų kolegijoje. Dabar turime realybę, kai dalis socialinių partnerių Regiono plėtros tarybos posėdžiuose pasirodo labai retai. Įstatymo projekto 22 str. nuostata, kad jie „turi dirbti, vykdyti verslą ar gyventi regiono, į kurio regiono plėtros tarybos Kolegiją yra deleguojami, teritorijoje“ gali ir nepasiteisinti. Verslai turi daug veiklos vietų ir partnerių ryšiai su konkrečiu regionu gali būti silpni…“

Kalbėdamas apie Panevėžio kraštą ir visas šešias savivaldybes, meras pasidžiaugia, kad sugebama rasti bendrą kalbą. „Esame strategiškai geroje vietoje. Via Baltica magistralė, projektuojama Rail Baltica – tai veiksniai, kurie daro mus konkurencingais tarp kitų regionų. Pasvalys – žemės ūkio kraštas su žemės ūkio produkcijos perdirbimo pramone. Mūsų vizija: Pasvalio rajonas – veržlus, besimokantis, tradicijas ir papročius puoselėjantis kraštas, patrauklus vystyti verslą, dirbti ir gyventi.“

ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

Pastaraisiais metais Pasvalio rajone įgyvendinama nemažai projektų, skirtų gyventojų gyvenimo kokybei gerinti: kelių, gatvių, viešų erdvių tvarkymas, mokyklų ir institucijų atnaujinimas, sveikatos stiprinimo projektai, turizmo skatinimo iniciatyvos ir dar daug kitų.

Per 2019 metus buvo užbaigtas dviračių takas, rekonstruota ir gyventojų puikiai įvertinta Biržų gatvės rekonstrukcija Pasvalio mieste, atnaujinta Krinčino miestelio viešoji infrastruktūra. Išplėstas socialinių paslaugų prieinamumas renovuojant ir įrengiant naujas patalpas Pasvalio socialinių paslaugų centre, atnaujintos ir modernizuotos Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos patalpos.

„Kaip ir pastaruosius keletą metų, 2020 metais tęsiamas projektas „Pažinkime kaimynus Žiemgaloje“, sujungiantis aštuonias savivaldybes iš Lietuvos ir Latvijos turizmui skatinti. Atnaujinus Pasvalio muzikos mokyklos koncertų salę, įdiegus naujas technologijas, mokykla pasiruošė naujiems iššūkiams ir šventėms, o Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka ne tik sukūrė daug naujų įdomių veiklų jaunimui, bet ir įrengė naujas modernizuotas patalpas žingeidiems protams lavinti, – pasakoja meras. – Didžioji dalis projektų įgyvendinami ne vienerius metus, tad šiais metais vis dar vyksta Raubonių vandens malūno-karšyklos-verpyklos tvarkymas, Pasvalio kultūros centre atnaujinama koncertų salė, baigiama įrengti kino teatrą, Pasvalio krašto muziejuje jau pastatytas naujas priestatas su erdvėmis naujoms edukacijoms ir kt. Pasvalio mieste tęsiasi Nepriklausomybės gatvės rekonstravimas visiškai atnaujinant gatvės dangą ir visą aplinką, tvarkant Lėvens ir Svalios upių santaką ir čia esančią erdvę, o Joniškėlyje tvarkomas dvaro parkas, atnaujinant ir įrengiant takelius romantiškiems pasivaikščiojimams ir grožėjimuisi gamta. Visame rajone įrengiami turizmo trasų ir maršrutų informaciniai ženklai bei stendai apie lankytinas rajono vietas. Savivaldybės administracija kelia darbuotojų kompetenciją ir vykdo projektą paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės gerinimui. Tęsiamas socialinių būstų pirkimas, plečiamas bendruomeninių vaikų globos namų tinklas. Gyventojų sveikatai stiprinti įgyvendinami sveikos gyvensenos skatinimo projektai, gerinamas paslaugų ir priemonių prieinamumas tuberkulioze ir priklausomybių ligomis sergantiems asmenims.“

Kaip teigia meras, nemažai pokyčių įvyko ir bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybės įstaigų bei bendrovių iniciatyva. Pavyzdžiui UAB „Pasvalio vandenys“ aptarnaujamas gyvenvietes aprūpino naujai pastatytais vandens nugeležinimo įrenginiais ir tiekia pigiausią bei švariausią vandenį visoje Lietuvoje.

NORĖTŲSI DAUGIAU AIŠKUMO

Pasiteiravus, kaip Pasvalio rajonui atsiliepia karantinas, Gintautas Gegužinskas pabrėžia, kad administracijos darbuotojams daugiau reikėjo rūpintis ne savivaldybės gyventojais, bet visa Lietuva. „Saločių – Grenstalės pasienio perėjimo punktas buvo vienintelis susisiekimo taškas tarp Lietuvos ir Latvijos. O į Rygos oro uostą vis grįždavo po visą pasaulį išsibarstę tautiečiai. Reikėjo jais pasirūpinti, kad turėtų kur prisiglausti, kol jų gyvenamosios savivaldybės atstovai atvažiuodavo jų pasiimti“, – apie rajono išskirtinę problemą užsimena meras. – Turėjome tik keturis užsikrėtimo atvejus: vienas neaiškus, du atvežtiniai, vienas ligoninėje Vilniuje. O iš centrinės valdžios norėtųsi daugiau aiškumo ir konkretumo, nes sunkiausia buvo mažiems verslams: paslaugų sektorius, viešasis maitinimas, viešbučiai. Gerbkime vieni kitus, tarkimės ir atsigausime…“

Gražėjanti Piniavos miestelio centrinė aikštė.

PANEVĖŽIO RAJONAS

Justė BRIGĖ

ŽADAMAS IR VIS NESULAUKIAMAS SAVARANKIŠKUMAS

„Regioną suprantame kaip pasinaudojimo ES parama, verslo plėtros ir gyvenimo kokybės kūrimo ir stipriųjų pusių plėtojimo galimybę. Deja, pasinaudoti šia galimybe sutrukdo tai, kad Lietuvos regionai neturime savarankiškumo. Kad ir ES paramos regionams skyrimas. Mes gauname griežtus priemonių aprašus, kuriuose nurodytos labai konkrečios kiekvienos pozicijos sumos. Ir jau nebe pirmas ES paramos laikotarpis, kai tas lėšas tenka panaudoti ne visai taip, kaip savivaldybei reikėtų. Tenka imtis tokių projektų, kurie nėra patys svarbiausi ir tikslingiausi. Tačiau pasirinkimas toks: arba vadovaujiesi griežtais aprašais ir gauni paramos lėšų arba nesutinki su aprašu ir nieko negauni, – regioninę politiką apibūdina Panevėžio rajono meras Povilas Žagunis. – Konkretus pavyzdys – kaimo saugumo priemonės. Dėl jų kalbėjomės ir su Susisiekimo ministerija, ir su Vidaus reikalų ministerija, aiškinome, kad kaime nebūtinos tokios pat saugumo priemonės, kokios reikalingos Vilniuje, Kaune ar Klaipėdoje, sakėme, kad kaimui turi būti kitos priemonės, bet, deja, mūsų niekas neišgirdo."

Meras pabrėžia, kad nerimą kelia ir ateinantis ES finansinės paramos laikotarpis, nes kol kas atrodo, kad regionams laisvės bus tiek, kiek bus numatyta priemonės apraše.

„Prieš pusantros kadencijos Druskininkuose vyko seminaras, kuriame labai aktyviai kalbėjome apie regionų savarankiškumą. Atrodė, kad grįžę iš Druskininkų jau pajusime didesnį savarankiškumą. Tačiau po visų tų kalbų nėra jokių pasikeitimų, nors praėjo jau šešeri metai. Parengta Baltoji knyga, ją rengiant įdėta daug darbo, skirta daug laiko, bet ar bus įgyvendinta kas ten numatyta? Sunku prognozuoti, kokių regioninės politikos pokyčių galime laukti. Tikiuosi, kad kažkokie pokyčiai bus," – viliasi Povilas Žagunis.

RAJONO STIPRYBĖS IR JŲ PANAUDOJIMAS

Savarankiškumo stygius, be abejo, atsiliepia visapusiškam rajono stiprybių panaudojimui. O Panevėžio rajonas, kaip pažymi meras, turi išskirtinių stiprybių. Pirmiausia – rajonas yra puikioje geografinėje padėtyje. Puikus susisiekimas – per Panevėžio rajoną eina magistraliniai šalies ir su kitomis valstybėmis jungiantys keliai. „Jau matome, kurioje vietoje bus Rail Baltica kelias, o Panevėžio rajono vietovėje numatyta stotis ir planuojamas krovinių terminalas suteiks dar didesnio patrauklumo, juk stotimi naudosis ir kaimyniniai rajonai, – kalba meras. – Kita rajono stiprybė – čia užauginami dideli žemės ūkio produkcijos kiekiai. Galima rasti vieną kitą ir turizmui patrauklią vietą. Žinoma, mes nesilyginame su ežerų ar pajūrio ir pamario kraštais, bet ir pas mus galima maloniai praleisti laiką." Dalies šių privalumų panaudojimas rajono plėtrai susijęs su centrinės valdžios požiūriu į regionus.

„Tai, kas priklauso nuo savivaldybės, stengiamės padaryti maksimaliai. Sukurta patraukliam gyvenimui reikalinga infrastruktūra. Rajone veikia 16 vaikų darželių, beveik visi modernizuoti arba modernizuojami. Yra 7 gimnazijos, 12 kultūros centrų. Juose įdarbinti kvalifikuoti specialistai. Puikiai veikia transporto sistema, nors karantinas savivaldybei sukėlė sunkumų, nes labai sumažėjo keleivių skaičius, bet, tikimės, kad netrukus viskas sugrįš į įprastas vėžias, – sako meras. – Mes puikiai matome, kokių projektų reikia rajono žmonėms ir jų imamės. Ir dabar įgyvendiname Smilgių gyvenvietės modernizavimo projektą, plečiame vaikų darželį, nes matome auganti poreikį. Pernai papildomoms grupėms patalpas įrengėme Piniavos mokykloje-darželyje. Dabar ten statome sporto salę, kuria galės naudotis ir čia esančios švietimo įstaigos, ir bendruomenė. Miežiškiuose pastatytas kultūros centro priestatas. Dabar modernizuojamas Krekenavos kultūros centras. Manau, didžiulė rajono stiprybė – iniciatyvios ir veiklios bendruomenės."

Povilas ŽAGUNIS
Panevėžio rajono meras

DARBAI IR LŪKESČIAI

„Mūsų lūkesčiai – didesnis gyventojų skaičius, daugiau darbo vietų, kad būtų pilnos mūsų mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kad didėtų gyventojų gerovė. Džiaugiamės, kad iš mūsų rajono nebėga verslas, bet plėtoja savo veiklą. Mūsų tikslas – kad žmonėms būtų darbo, kad jie galėtų užsidirbti ir normaliai gyventi tame krašte, kurį pasirinko. O savivaldos reikalas – užtikrinti tas sąlygas, kurios priklauso nuo savivaldos", – pabrėžia Povilas Žagunis.

Meras pasidžiaugia, kad, nepaisant karantino, rajone sėkmingai vykdomi suplanuoti darbai. Net karantino metu tęsiama Piniavos mokyklos-darželio ir Pažagienių vaikų lopšelio-darželio priestatų statyba, tvarkomos Piniavos viešosios erdvės, rekonstruojamas Krekenavos kultūros centras. „Piniavos ir Krekenavos projektams gavome ir papildomai lėšų. Tikimės, kad papildomai bus skirta lėšų ir keliams tvarkyti, – pasakoja meras ir priduria, kad susirūpinimą kelia rangovai, nes jie neturi tiek darbo jėgos, kiek reikia visiems darbams laiku padaryti. – Tačiau tokia situacija yra dabar. Viskas labai greitai keičiasi. Juk jei sausio mėnesį kas būtų pasakęs, kad po nepilnų dviejų mėnesių vyks nuotolinis mokymas, net įsivaizduoti nebūtume galėję. O dabar nuotolinis mokymas vyksta ir esu dėkingas švietimo darbuotojams, sugebėjusiems taip greitai persiorientuoti. Tačiau neramu dėl sveikatos priežiūros sistemos. Lietuvoje turėjome gan gerą sveikatos priežiūros sistemą ir žmonės pas šeimos gydytoją galėjo pakliūti be didesnių problemų. Tik pas kai kuriuos specialistus tekdavo kiek ilgiau palaukti. Karantino metu patekti pas gydytoją beveik visiškai neįmanoma. Kokia bus sveikatos priežiūros sistema po karantino? Sunku prognozuoti, kokie pokyčiai dar laukia."

ĮSPŪDINGAS ANYKŠČIŲ VASAROS STARTAS

PASLAPTINGASIS **ISTORIJŲ DVARELIS**

Audronė BEREZAUSKIENĖ

Paskutinį gegužės penktadienį Anykščiuose duris atvėrė Istorijų dvarelis, kuris visą laiką buvo vadinamas Okuličiūtės dvareliu.

Įžanginį žodį taręs Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos direktorius Romas Kutka, susirinkusiems priminė, kad šis pastatas yra seniausi Anykščių miesto rūmai, liudijantys visuomeninį, politinį ir kultūrinį laikotarpį nuo XIX a. pirmosios pusės iki šių dienų.

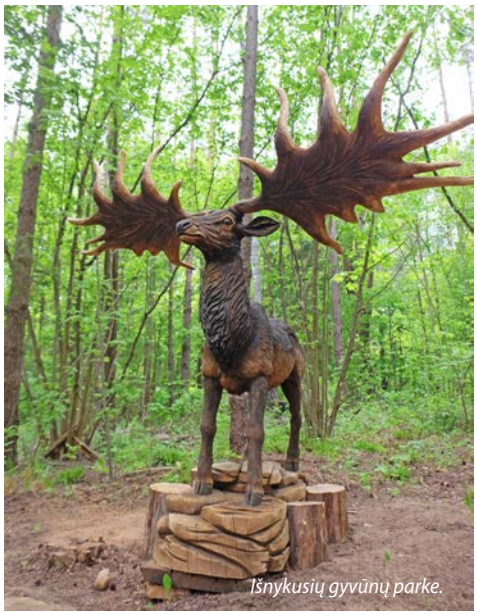

Išnykusių gyvūnų parke.

Naujasis tiltas sujungė abu Šventosios krantus.

Sveikinimų ir gražių palinkėjimų nepagailėjo Seimo nariai Antanas Baura ir Sergejus Jovaiša, prisiminęs vaikystę praleista dvare.

Atgimusiu dvareliu džiaugėsi ir Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius. Meras pažymėjo, kad atidaroma erdvė daugumai anykštėnų yra susijusi su vaikyste. Ir dar pajuokavo, kad tai bus vienintelė vieta, kur visi galės sutikti tikrą vaiduoklį. Meras įteikė padėką Literatūros pažinimo programos „Vaikų žemė“ vadovui ir Istorijų dvarelio koncepcijos kūrėjui Justinui Vancevičiui. Prisiminimo dovanėlės įteiktos Istorijų dvarelio darbuotojoms Vaidai Jucienei ir Lalezer Varbliauskienei.

Savivaldybės Kultūros, turizmo ir komunikacijos skyriaus vedėja Audronė Pajarskienė sakė, kad jai „ant širdies guli didelis džiaugsmas“, nes Anykščių kultūros paveldas perduotas jaunajai kartai, vaikams.

Atidarymo metu prisistatė ir jaunasis Lietuvos verslininkas, restorano „Roko virtuvė“ savininkas Rokas Galvonas, laimėjęs konkursą Istorijų dvarelio kavinei įkurti. Jis pažadėjo nustebinti lankytojus kulinariniais šedevrais. Pastatą pašventino Anykščių klebonas Petras Baniulis.

Sigučiui Obelevičiui, Vaidai Jucienei ir Justinui Vancevičiui *(nuotr.)* perkirpus Istorijų dvarelio atidarymo juostelę, penkių žmonių grupelėmis svečiai buvo pakviesti į vidų.

Senieji Anykščių rūmai tarsi prisikėlė antram gyvenimui – restauruoti ir moderniai įrengti, atsinaujinę ne tik savo išvaizda, bet ir vidumi. Istorijų dvarelis mažiesiems lankytojams ir jų šeimoms yra parengęs įdomiausių edukacijų, žaidimų. Dvarelio lankytojų laukia gausybė atradimų, įvairūs nuotykiai, didžioji legendų knyga, praeities personažai, į kuriuos galima persikūnyti, čia bus daug paslapčių, pasakojimų apie tikras Anykščių apylinkėse nutikusias istorijas ir daug kitokių įdomių dalykų.

Vienintelė vieta, kur visi galės sutikti tikrą vaiduoklį.

MISIJA – PASAULIO LIETUVA

Ieva CATALDO

10 metų Jungtinėje Karalystėje gyvenęs TV prodiuseris Vladas Linauskas *(kairėje)* asmeniškai išgyveno tai, apie ką kalbama jo prodiusuojamose TV laidose.

Ieškodamas atsakymo, kas yra lietuviškoji tapatybė pasauliniame kontekste, V. Linauskas 2013 metais įsteigė kompaniją „Tapatybė LT“. Būtent šios įmonės projektas „Pasaulio lietuvių žinios“ susilaukė didelio įvairių pasaulio kraštų lietuvių dėmesio, o TV dokumentikos ciklas „Misija – Pasaulio Lietuva“ neseniai Lietuvos radijo ir televizijos komisijos konkurse „Pragiedruliai“ buvo nominuotas geriausiai 2019 m. TV pokalbių laidai.

„Užsienio lietuvių poreikis dalytis aktualiomis žiniomis – didžiulis. TV žurnalo „Pasaulio Lietuva“ rubrika „Pasaulio lietuvių žinios“ unikali tuo, kad pačios lietuvių bendruomenės, nelaukdamos, kol jų veiklą nušvies profesionalūs žurnalistai, ėmėsi iniciatyvos ir pagal mūsų komandos pasiūlytas technines gaires kiekvieną savaitę teikia vaizdo žinias apie savo bendruomenės gyvenimą. Iki mūsų laidos tokio formato nėra buvę“, – teigia V. Linauskas.

„Kitą TV žurnalo rubriką vadiname „Misija – Pasaulio Lietuva“. TV dokumentikos žygį per pasaulio lietuvių bendruomenes pradėjome po to, kai supratome, kad privalome mažinti atskirtį tarp pasaulio ir Lietuvos lietuvių. Įprasta galvoti, kad tautiečiai, gyvenantys ir dirbantys už Lietuvos sienų, yra emigrantai, kuriems nerūpi Lietuva. Tačiau TV misijos „Pasaulio Lietuva“ laidose sužinome faktų, įrodančių, kad tokia „etiketė“ neatspindi tikrovės. Nėra emigrantų, nėra išeivių ar „ateivių“ – visi mes esame viena tauta, viena Lietuva, net jei dėl įvairių aplinkybių fiziškai atsidūrėme kitoje pasaulio vietoje. Lietuvis lieka lietuviu visur, kur bebūtų“, – įsitikinęs prodiuseris V. Linauskas.

TV misijos „Pasaulio Lietuva“ idėjai pritaria ir projekto dalyviai Andrius Mamontovas bei Edgaras Lubys, o aplankytų lietuvių bendruomenių skaičius sparčiai auga. Europoje TV misijos komanda jau susitiko su Latvijos, Estijos, Lenkijos, Vokietijos, Danijos, Liuksemburgo, Belgijos, Jungtinės Karalystės, Čekijos, Austrijos, Vengrijos, Italijos lietuvių bendruomenėmis. „Lankydami tautiečių bendruomenes, kartu važiuojame per vietas, brangias mūsų laidos herojams – filmuojame pasakojimus ir gyvenimo aplinką. Surinktą medžiagą saugojame bylose, o grįžę montuojame. TV žurnalo „Pasaulio Lietuva“ serijas kiekvieną sekmadienį transliuoja LRT Plius kanalas, o pasaulio lietuviai šį serialą gali lengvai pasiekti internete – LRT mediatekoje, Youtube kanale“, – pasakoja V. Linauskas.

Kaip teigia V. Linauskas, pradžių pradžia – 2013 metais, kai per LRT Lituanicos kanalą buvo pradėta transliuoti laida „Tapatybė. LT“. „Tuo metu aš gyvenau ir dirbau Londone, išgyvenau tuos pačius etapus, kuriuos dabar patiria TV laidos herojai. Projektą „Tapatybė. LT“ pradėjome labai mažame entuziastų ratelyje – buvome šiek tiek „išprotėję“, užsidegę lietuvybės idėja. Laida „Tapatybė. LT“ per septynerius metus išaugo į TV žurnalą „Pasaulio Lietuva“, kuris, kaip minėjau, susideda iš dviejų dalių. Pirmoje – pačių pasaulio lietuvių bendruomenių teikiamos žinios. Turime apie 200 savanorių iš 50 skirtingų pasaulio kraštų, kurie teikia vaizdo reportažus. Antroje dalyje – televizijos profesionalų kuriamas dokumentinis pasakojimas apie užsienio lietuvių gyvenimą, jų idėjas ir sąsajas su Lietuva“, – pasakoja pašnekovas.

Pasak jo, pirmuosius metus laida „Tapatybė. LT“ buvo kuriama savanoriškai, padedant privatiems rėmėjams ir Užsienio reikalų ministerijai, kuri kelis kartus skyrė dalinį finansavimą. „Žymus dokumentikos kūrėjas, režisierius ir aktorius Remigijus Sabulis, su kuriuo dažnai diskutuodavome apie pasaulio lietuvius, mus paskatino vystyti idėją. Tada R. Sabulis kūrė dokumentinį filmą „Lituanicos paslaptis“ apie S. Darių ir S. Girėną.

Pamenu, tada pagalvojau, kad pasaulio lietuvių gyvenimas nesibaigia vienu filmu. Jis nuolat tęsiasi. Todėl gal verta kas savaitę rodyti „filmukus“ apie lietuvių gyvenimą užsienyje? Taip gimė „Pasaulio lietuvių žinios“ – kassavaitinė TV laida apie pasaulio lietuvių aktualijas“. – pasakoja V. Linauskas.

2018 metų gegužės 7 d. per pasaulio lietuvių bendruomenes buvo pradėtas TV žygis, kurio tikslas – sunaikinti atskirties sienas tarp lietuvių, gyvenančių užsienyje, ir tautiečių Lietuvoje.

„Viena opiausių problemų, kurią matome visose bendruomenėse – pilietybės išsaugojimas. Mano manymu, pasaulio lietuvių tema yra labai vertinga nacionaliniu mastu ir yra ne mažos grupės, bet visos valstybės interesas, – teigia V. Linauskas. – Kuriant projektą didžiausias rūpestis buvo surasti žmones, kurie mums padėtų ir įžvelgtų misijos svarbą. Mūsų biudžetas nėra didelis, idėja nekomercinė, todėl labai džiaugiamės, kad pavyko rasti nemažai bendraminčių. Įvyko sinerginis sprogimas, lietuviai pasaulyje pasiruošę padėti tuo, kuo gali, – dalijasi patirtimi, atveria širdis, o tai mus veda į priekį ir motyvuoja dirbti dar daugiau ir geriau. Tai įprasmina mūsų veiklą. Pavažinėję po pasaulio lietuvių bendruomenes, supratome, kad privalome po lašelį surinkti informaciją ir surasti žmones, o vėliau lyg siūlu apjungti visus į bendrą visumą. Mes akcentuojame dvasines ir tautiškąsias pasaulio lietuvių idėjas. Turbūt nėra nė vienos šeimos, kuri neturėtų išvykusių į užsienį giminių ar pažįstamų, todėl ši tema aktuali visiems lietuviams. Kol keliauti negalime, Lietuvos savivaldybių atstovus raginame susipažinti su TV misijos „Pasaulio Lietuva“ idėja. Norime pristatyti savo idėją ir įvairiose Lietuvos vietovėse. Galime aktualiai pasidalyti patirtimi, nes, ko gero, esame gyvi liudininkai šiandienos pasaulio lietuvių gyvenimo situacijos, esame TV medijų jungtis tarp Lietuvos ir pasaulio lietuvių.“